TEISINGUMO TEISMO (šeštoji kolegija) SPRENDIMAS

2015 m. vasario 5 d.*

„Valstybės įsipareigojimų neįvykdymas — SESV 45 straipsnis — Reglamentas (ES) Nr. 492/2011 — Laisvas darbuotojų judėjimas — Įsidarbinimas — Viešąsias paslaugas teikianti vietos įstaiga — Kalbos mokėjimas — Įrodymas“

Byloje C-317/14

dėl 2014 m. liepos 2 d. pagal SESV 258 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Komisija, atstovaujama J. Enegren ir D. Martin, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Belgijos Karalystę, atstovaujamą L. Van den Broeck, J. Van Holm ir M. Jacobs,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (šeštoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas S. Rodin, teisėjai A. Borg Barthet ir M. Berger (pranešėja),

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Komisija prašo Teisingumo Teismo konstatuoti, jog reikalaudama, kad kandidatai į pareigas vietos įstaigose, įsteigtose prancūzų arba vokiečių kalbos regionuose, kai iš diplomų arba pažymėjimų nematyti, jog jie yra įgiję išsilavinimą atitinkama kalba, gautų Federalinės viešosios Personalo ir organizavimo tarnybos atrankos biuro (toliau – SELOR) išduodamą pažymėjimą,

* Proceso kalba: prancūzų.

išlaikius šios įstaigos organizuojamą egzaminą kaip vienintelį kalbos žinių įrodymą norint eiti šias pareigas, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 45 straipsnį ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo (OL L 141, p. 1).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

2 Šioje byloje Komisijos pateiktuose oficialiame pranešime ir pagrįstoje nuomonėje nurodytas 1968 m. spalio 15 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1612/68 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Bendrijoje (OL L 257, p. 2; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 15) buvo panaikintas ir pakeistas Reglamentu Nr. 492/2011 nuo 2011 m. birželio 16 d., t. y. vėliau, nei pasibaigė pagrįstoje nuomonėje nustatytas terminas. Tačiau Reglamento Nr. 492/2001 3 straipsnio 1 dalyje perimta nepakeista Reglamento Nr. 1612/68 3straipsnio formuluotė ir numatyta:

„Pagal šį reglamentą valstybės narės įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos arba jos administracinė praktika netaikomi:

a) jeigu jomis darbo prašymai ir pasiūlymai dėl laisvų darbo vietų, arba užsieniečių teisė įsidarbinti ir dirbti yra ribojami arba yra keliamos sąlygos, kurios netaikomos tos valstybės piliečiams; arba

b) jeigu jų vienintelis ar pagrindinis tikslas arba poveikis, nepriklausomai nuo pilietybės, yra neleisti kitų valstybių narių piliečiams užimti siūlomas laisvas darbo vietas.

Pirma pastraipa netaikoma tada, kai dėl darbo pobūdžio yra būtina pateikti žinias apie tam tikros kalbos mokėjimą.“

Belgijos teisė

3 Konstitucijoje nustatyti keturi kalbiniai regionai, t. y. keturios atskiros nacionalinės teritorijos dalys, kuriose taikomos vienodos taisykles dėl kalbų vartojimo, ypač administracinėje srityje. Šie regionai yra: prancūzų kalbos regionas, nyderlandų kalbos regionas, vokiečių kalbos regionas ir dvikalbis Briuselio miesto regionas.

4 1966 m. liepos 18 d. konsoliduoto įstatymo dėl kalbų vartojimo administracinėje srityje (*Moniteur belge*, 1966 m. rugpjūčio 2 d., p. 7799, toliau – Konsoliduotas įstatymas) su vėlesniais pakeitimais III skyriuje įtvirtintomis nuostatomis reglamentuojamas, be kita ko, kalbų vartojimas vietos įstaigose, kurios šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje ir 9 straipsnyje apibrėžtos kaip fiziniai ir juridiniai asmenys, pagal koncesiją teikiantys viešąsias paslaugas arba vykdantys įstatymų ar valdžios institucijų jiems pavestas užduotis siekiant užtikrinti bendrąjį interesą ir kurių veikla neapima daugiau kaip vienos komunos.

5 Konsoliduoto įstatymo II skirsnyje reglamentuojamas šio įstatymo taikymas prancūzų kalbos, nyderlandų kalbos ir vokiečių kalbos regionams. Šiuo atžvilgiu 15 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Vietos įstaigose, įsteigtose prancūzų kalbos, nyderlandų kalbos arba vokiečių kalbos regionuose, joks asmuo negali būti paskirtas į pareigas ar darbo vietą arba perkeltas į aukštesnes pareigas, jei nemoka regiono kalbos.

Priėmimo ar pareigų paaukštinimo egzaminai vyksta ta pačia kalba.

Kandidatui leidžiama dalyvauti egzamine, tik jeigu jis turi reikalaujamų studijų diplomus ar pažymėjimus, patvirtinančius, kad išsilavinimą įgijo pirma minėta kalba. Neturint tokio diplomo ar pažymėjimo, kalbos mokėjimas prieš tai turi būti įrodytas laikant egzaminą.

Jei į pareigas ar darbo vietą skiriama be priėmimo egzamino, reikalaujami kalbos įgūdžiai nustatomi 3 pastraipoje šiam tikslui numatytomis įrodinėjimo priemonėmis.“

6 Baigiantis pagrįstoje nuomonėje nustatytam terminui, Konsoliduoto įstatymo VI skyriaus dėl specialių nuostatų 53 straipsnyje buvo numatyta:

„Tik Nuolatinis sekretorius įdarbinimo reikalams turi kompetenciją išduoti pažymėjimus, skirtus pagal 1963 m. rugpjūčio 2 d. įstatymą reikalaujamoms kalbos žinioms patvirtinti.“

7 Iš Teisingumo Teismui pateiktos bylos medžiagos matyti, kad Nuolatinį sekretorių įdarbinimo reikalams pakeitė SELOR – vienintelė įstaiga, turinti įgaliojimus išduoti nurodytus pažymėjimus kandidatams, kurie sėkmingai išlaikė jos Briuselyje organizuojamus egzaminus.

Ikiteisminė procedūra

8 2010 m. kovo 22 d. Komisija išsiuntė Belgijos Karalystei oficialų pranešimą, jame nurodė, jog Belgijos teisės aktuose nustatytas reikalavimas kandidatuojant į pareigas vietos įstaigose, įsteigtose prancūzų kalbos, nyderlandų kalbos arba vokiečių kalbos regionuose, pateikti vienintelę kalbos žinių įrodymo priemonę yra SESV 45 straipsniu ir Reglamentu Nr. 1612/68 draudžiama diskriminacija.

9 2010 m. liepos 19 d. raštu Flandrijos bendruomenės institucijos pateikė atsakymą, kuriame nurodė, kad yra pasirengusios Flandrijos teisės aktus dėl viešojo sektoriaus darbdavių reikalavimų kalbų vartojimo srityje suderinti su Sąjungos teise.

10 2010 m. lapkričio 8 d. raštu Komisijos tarnybos paprašė Belgijos Karalystės pateikti joms teisės aktų pakeitimo projektą ir tikslų bei išsamų jų priėmimo grafiką. 2010 m. gruodžio 20 d. pranešimu Flandrijos bendruomenės institucijos pateikė preliminarų dekreto projektą, jo priėmimas buvo numatytas 2011 m. sausio mėnesį.

11 Negavusi iš Belgijos Karalystės kitų atsakymų, 2011 m. gegužės 20 d. Komisija išsiuntė jai pagrįstą nuomonę ir paragino per du mėnesius nuo šios nuomonės gavimo dienos imtis reikiamų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.

12 Belgijos Karalystė pateikė atsakymą 2011 m. gruodžio 2 d. raštu, jame dar kartą patvirtino esanti pasiryžusi suderinti Belgijos teisę su Sąjungos teise, bet taip pat nurodė kalbų vartojimo administracinėje srityje klausimo sudėtingumą šioje valstybėje narėje dėl kelių kalbinių regionų egzistavimo ir ypatumų, susijusių su kompetencijos paskirstymu tarp skirtingų federacijos subjektų.

13 2012 m. kovo 27 d., liepos 13 d. ir spalio 17 d. raštais Komisija Belgijos Karalystės paprašė papildomos informacijos apie kiekviename kalbiniame regione esančią situaciją.

14 Atsakydama į šiuos prašymus ši valstybė narė pateikė Komisijai Flandrijos bendruomenės įgyvendinamojo nutarimo projektą, preliminarų dekreto projektą ir preliminarų prancūzakalbės bendruomenės įgyvendinimo nutarimo projektą.

15 Vėliau Komisijai buvo pranešta apie Flandrijos bendruomenės dekreto įgyvendinimo nutarimą. Prancūzakalbė bendruomenė Komisijai taip pat pateikė 2013 m. lapkričio 7 d. Dekreto dėl pagal įstatymus dėl kalbų vartojimo administracinėje srityje reikalaujamų kalbos žinių įrodymo kopiją. Vis dėlto šis dekretas dar turėjo būti papildytas įgyvendinimo nutarimu. Be to, Komisija negavo jokios informacijos apie vokiečių kalbos regioną.

16 Šiomis aplinkybėmis Komisija nusprendė pareikšti šį ieškinį.

17 2014 m. gruodžio 18 d. raštu Belgijos Karalystė pranešė Teismui, kad pateikė Komisijai 2014 m. spalio 22 d. prancūzakalbės bendruomenės vyriausybės nutarimą, kuriuo įgyvendinamas šio sprendimo 15 punkte nurodytas 2013 m. lapkričio 7 d. dekretas; šį raštą Teisingumo Teismas gavo 2014 m. gruodžio 22 d.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

18 Komisija primena, kad, remiantis Reglamento Nr. 492/2011 3 straipsnio 1 dalimi, valstybės narės gali reikalauti, kad kitų valstybių narių piliečiai turėtų dėl darbo pobūdžio būtinų kalbos žinių.

19 Vis dėlto ši institucija pabrėžia, kad, remiantis Teisingumo Teismo praktika, kalbos reikalavimas turi būti įgyvendinamas proporcingai ir be diskriminacijos. Ji papildo, kad Teisingumo Teismas savo Sprendime *Angonese* (C-281/98, EU:C:2000:296) nusprendė, jog taip nėra tuo atveju, kai kandidatui, norinčiam dalyvauti įdarbinimo konkurse, darbdavys nustato pareigą įrodyti savo kalbos žinias tik pateikiant vienintelį valstybės narės vienoje provincijoje išduotą diplomą.

20 Komisija mano, kad ši teismo praktika yra taikytina ir Belgijos teisės aktams, kiek juose reikalaujama, kad kandidatas, norintis dalyvauti įdarbinimo konkurse, įrodytų savo kalbos žinias pateikdamas vienintelį diplomą, išduodamą tik Belgijoje.

21 Belgijos Karalystė neginčija ieškinio pagrįstumo ir tik dar kartą primena pažangą teisėkūros srityje siekiant įgyvendinti Komisijos reikalavimus, paaiškindama, kad procesas ilgai užtrunka dėl šios valstybės narės sudėtingos struktūros.

Teisingumo Teismo vertinimas

22 Remiantis gerai nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika visos SESV nuostatos laisvo asmenų judėjimo srityje skirtos valstybių narių piliečių visų rūšių profesinės veiklos vykdymui Sąjungos teritorijoje palengvinti ir draudžia priemones, dėl kurių šie piliečiai galėtų patekti į nepalankią padėtį, kai jie kitos valstybės narės teritorijoje nori užsiimti ekonomine veikla (žr., be kita ko, Sprendimo *Las*, C-202/11, EU:C:2013:239, 19 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

23 Taigi šiomis nuostatomis, pirmiausia SESV 45 straipsniu, draudžiama bet kokia priemonė, kuri, nors ir taikoma nediskriminuojant dėl pilietybės, gali kliudyti Sąjungos piliečiams pasinaudoti Sutartimi garantuojamomis pagrindinėmis laisvėmis arba dėl kurios naudojimasis jomis gali tapti mažiau patrauklus (Sprendimo *Las*, EU:C:2013:239, 20 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

24 Tiesa, kad Reglamento Nr. 492/2011 3 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje pripažįstama valstybių narių teisė nustatyti reikalavimus, susijusius su kalbos žiniomis, kai jos būtinos dėl darbo pobūdžio.

25 Vis dėlto teisė reikalauti tam tikro lygio kalbos žinių atsižvelgiant į darbo pobūdį negali pažeisti laisvo darbuotojų judėjimo. Reikalavimai, kylantis iš priemonių, skirtų tokiai teisei įgyvendinti, visais atvejais turi būti proporcingi siekiamam tikslui, o jų taikymo tvarka negali diskriminuoti kitų valstybių narių piliečių (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Groener*, C-379/87, EU:C:1989:599, 19 punktą).

26 Šioje byloje reikia pripažinti, jog gali būti teisėta reikalauti, kad konkurso, organizuojamo siekiant užimti laisvą darbo vietą vietos įstaigoje, t. y. vienos komunos teritorijoje viešąsias paslaugas teikiančiame ar bendrąjį interesą tenkinančiame subjekte, dalyvis turėtų darbo pobūdį atitinkančio lygio regiono, kuriame yra konkreti komuna, kalbos žinias. Iš tiesų galima laikyti, kad darbas tokioje įstaigoje reikalauja gebėjimo bendrauti su vietos administracijos institucijomis ir prireikus – su visuomene.

27 Tokiu atveju diplomo, patvirtinančio sėkmingą kalbos egzamino išlaikymą, turėjimas gali būti reikalaujamų kalbos žinių vertinimo kriterijus (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Angonese*, EU:C:2000:296, 44 punktą).

28 Tačiau toks reikalavimas, kaip numatytasis Konsoliduotame įstatyme, kad įdarbinimo konkurso dalyvis įrodytų savo kalbos žinias pateikdamas vienintelio tipo pažymėjimą, išduodamą tik vienos Belgijos įstaigos, kuriai šiuo tikslu pavesta organizuoti kalbos egzaminus Belgijos teritorijoje, atsižvelgiant į laisvo darbuotojų judėjimo reikalavimus atrodo neproporcingas siekiamam tikslui.

29 Iš tiesų šiuo reikalavimu pašalinama bet kokia galimybė atsižvelgti į kitoje valstybėje narėje gauto diplomo savininko žinių lygį, kurį gali patvirtinti tas diplomas atsižvelgiant į studijų, kurių baigimas juo patvirtinamas, pobūdį ir trukmę (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Angonese*, EU:C:2000:296, 44 punktą).

30 Be to, šis reikalavimas, nors ir vienodai taikomas šalies piliečiams ir kitų valstybių narių piliečiams, iš tikrųjų sudaro mažiau palankias sąlygas kitų valstybių narių piliečiams, norintiems kandidatuoti į darbo vietą Belgijos įstaigoje.

31 Dėl šio reikalavimo kitose valstybėse narėse gyvenantys suinteresuotieji asmenys, t. y. daugiausia šių valstybių piliečiai, yra priversti atvykti į Belgijos teritoriją vien tam, kad jų kalbos žinios būtų įvertintos egzaminu, būtinu norint gauti pažymėjimą, kurio reikalaujama pateikiant kandidatūrą. Dėl papildomų išlaidų, kurias sukelia toks įpareigojimas, gali būti dar labiau apsunkinama galimybė įsidarbinti į nagrinėjamas darbo vietas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Angonese*, EU:C:2000:296, 38 ir 39 punktus).

32 Belgijos Karalystė nenurodė jokio tikslo, kurio įgyvendinimas galėtų pagrįsti šias pasekmes.

33 Nors Belgijos Karalystė tvirtina, kad, siekiant suderinti ginčijamus nacionalinės teisės aktus su Sąjungos teisės reikalavimais, imtasi teisėkūros veiksmų, bet dėl šios šalies struktūros turi būti taikomos ilgos ir sudėtingos procedūros, reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką valstybė narė negali remtis savo pačios nacionalinės teisės nuostatomis, net ir konstitucinėmis, kad pateisintų iš Sąjungos teisės kylančių pareigų nevykdymą (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-288/12, EU:C:2014:237, 35 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

34 Reikia papildyti, kad bet kuriuo atveju įsipareigojimų neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į valstybės narės padėtį pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, o į vėliau padarytus pakeitimus Teisingumo Teismas negali atsižvelgti (žr., be kita ko, Sprendimo *Komisija / Jungtinė Karalystė*, C-640/13, EU:C:2014:2457, 42 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

35 Tokiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, jog reikalaudama, kad kandidatai į pareigas vietos įstaigose, įsteigtose prancūzų ar vokiečių kalbų regionuose, kai iš reikalaujamų diplomų ar pažymėjimų nematyti, kad jie mokėsi atitinkama kalba, įrodytų savo kalbos žinias pateikdami vienintelio tipo pažymėjimą, kurį išduoda tik viena oficiali Belgijos įstaiga išlaikius Belgijos teritorijoje jos organizuojamą egzaminą, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 45 straipsnį ir Reglamentą Nr. 492/2011.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

36 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 138 straipsnio 1 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jeigu laimėjusi šalis to reikalavo. Kadangi Komisija reikalavo priteisti bylinėjimosi išlaidas, o Belgijos Karalystė pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (šeštoji kolegija) nusprendžia:

1. **Reikalaudama, jog kandidatai į pareigas vietos įstaigose, įsteigtose prancūzų ar vokiečių kalbų regionuose, kai iš reikalaujamų diplomų ar pažymėjimų nematyti, kad jie mokėsi atitinkama kalba, įrodytų savo kalbos žinias pateikdami vienintelio tipo pažymėjimą, kurį išduoda tik viena oficiali Belgijos įstaiga išlaikius Belgijos teritorijoje jos organizuojamą egzaminą, Belgijos Karalystė neįvykdė įsipareigojimų pagal SESV 45 straipsnį ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje.**

2. **Priteisti iš Belgijos Karalystės bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.